

København: Fjernvarmens faktiske CO₂-udledning

Ifølge HOFOR er fjernvarmens CO₂-udledning i København reduceret markant de sidste 20 år. Dette skyldes primært, at fossile brændsler er erstattet af træ, der bogføres som helt klimaneutralt i henhold 30 år gamle (og forældede) FN-regler. Derved overses den faktiske CO₂-udledning fra afbrænding af træ (træpiller, træflis m.v.) og kommunens tilknyttede klimaregnskab reduceres til en administrativ skrivebordsøvelse. Dette har hverken klimaet eller politikerne gavn af. Grøn fjernvarme kræver, at afbrændingen af biomasse minimeres - særligt afbrænding af træ fra skove, læhegn, parker, haver m.v.

CO₂ fra afbrænding af biomasse

Når biomasse (halm, træ og bioaffald) afbrændes, så frigives CO₂. Præcis som når kul afbrændes. Et kg CO₂ fra biomasse giver præcis samme globale opvarmning som et kg CO₂ fra kul. Klimaet kan ikke se forskel. Men biomassen har været med til at udfase fossile brændsler i varmforsyningen, hvilket er godt. Samtidig har fjernvarmen været med til at reducere den individuelle opvarmning med fossile brændsler og brænde til stor fordel for luftkvaliteten og derved folkesundheden i København.

Problemet er imidlertid, at klimamæssigt medregnes kun CO₂ fra fossile brændsler, mens CO₂ fra biomassen udelades. Denne praksis skyldes to antagelser: Dels at tilbageværende/genplantet biomasse optager den frigivne CO₂, og dels at det ikke gør forskel, hvor længe dette CO₂-optag tager.

Første antagelse er problematisk, da Danmark importerer over 95 % af træpillerne, og trods nye miljøkriterier, så er der reelt ingen effektiv kontrol af CO₂-optaget i tilbageværende/genplantet skov. I bedste fald har vi eksporteret ansvaret for vores klimaproblemer. I værste fald bidrager vi aktivt til rovdrift på skove til stor skade for både klimaet og biodiversiteten.

Anden antagelse er forkert. Ifølge FNs klimapanel kan atmosfæren rumme yderligere 350 Gt CO₂, hvis vi blot skal have 50 % sandsynlighed for at opfylde Paris-aftalen (1,5 °C temperaturstigning). Der udledes 40 Gt CO₂ årligt. CO₂-udledningen til atmosfæren skal derfor reduceres hurtigst muligt. Afbrænding af træ er den hurtigste måde at udlede træets kulstof på og skal begrænses mest muligt.

Vi mener: Den faktiske CO₂-udledning fra afbrænding af brænde, træpiller og træflis skal opgøres og ideelt set medregnes, hvor CO₂ udledes (præcis som for fossile brændsler). CO₂-optag i træer kan så opgøres som klimagevinst, hvor optaget sker. I forhold til fjernvarmen (og brændefyring) bør CO₂-udledningen fra træ derfor fremadrettet indgå i kommunens klimaregnskab, så dette bliver retvisende.

CO₂-udledning fra varmforsyningen

I tabel 1 er vist den faktiske CO₂-udledning fra fjernvarmeproduktionen for forskellige brændsler sammenholdt med CO₂-udledningen ved brug af store varmepumper i fjernvarmen.

Tabel 1: CO₂-udledning fra fjernvarme	Kul	Olie	Naturgas	Træ	Varmepumpe¹⁾
CO₂-udledning (kg/MWh leveret varme) ²⁾	470	395	282	560	128

1) El-mix fra 2020 incl. CO₂ fra træ i el-produktionen og en gennemsnitlig varmevirkningsgrad på en faktor 3.

2) Afhængigt af nyttevirkningen på varmekædet/kraftvarmekædet (her 90 %) og tabet i fjernvarmenettet (her 20 %) baseret på: <https://envs.au.dk/en/research-areas/air-pollution-emissions-and-effects/air-emissions/emission-factors/>

Det ses, at der udledes mere CO₂ ved afbrænding af træ end ved afbrænding af fossile brændsler. Forskellen er blot, at udledningen af CO₂ fra træ - modsat fossile brændsler - fortsat ikke tælles med, hvor den udledes. Dette skyldes en 30 år gammel besluttet administrativ praksis. Udfordringen ved dette er imidlertid, at det fejlagtigt får varmeproduktion på basis af træ til at fremstå CO₂-neutral.

Fremadrettet vil varmepumpens CO₂-udledning falde yderligere, da el-produktionen i stigende grad bliver baseret på vind- og solenergi samtidig med, at varmepumperne bliver fortsat mere effektive. Også solvarme, geotermi, overskudsvarme m.v. kan levere klimarigtig fjernvarme. Et stort studie Ea Energianalyse¹ viser, at udgiften ved at erstatte træ i fjernvarmen med varmepumper er ubetydelig.

Vi mener: Afbrændingen af træ i varmeforsyningen skal erstattes af klimarigtig varme senest i 2035.

Den faktiske CO₂-udledning fra fjernvarmen i København

I København er fjernvarmen i høj grad baseret på afbrænding af træ, der regnes helt CO₂-neutral trods træets faktiske CO₂-udledning (tabel 1). HOFOR regner derfor kun med en CO₂-udledning på 50 kg/MWh². Hvis den faktiske CO₂-udledning fra træ blev indregnet, så ville udledningen være ca. 213 kg/MWh dvs. over 4 gange højere end det, der i dag medregnes i kommunens CO₂-regnskab.

Kommunens klimamålsætninger

Kommunens klimamålsætning er blevet besluttet under forudsætning af, at biomasse regnes helt CO₂-neutral, og målet nås ikke uden denne antagelse. Men CO₂-udledningen fra træpiller/flis/brænde m.v. bør opgøres, og ideelt set medregnes, hvor CO₂ udledes - som CO₂-udledning fra fossile brændsler. Til gengæld bør CO₂-optag i resterende/genplantede træer naturligvis opgøres som klimagevinst, hvor optaget sker. Dette kan umiddelbart gøres for danske skove og kan muligvis ske for importeret træ-biomasse via handel med CO₂-kvoter. Men uanset hvad, så skal biomasseafbrændingen erstattes af klimarigtige varmekilder senest i 2035. Klimarigtig varme bør være et valgfokus hos politikerne.

Afbrænding af træ skader skovenes biodiversitet

Halvdelen af alle danske arter er knyttet til skov. I samtlige 10 skovtyper er naturtilstanden ifølge den seneste nationale opgørelse ”stærkt ugunstig”. Skovenes dårlige tilstand er vigtigste årsag til naturens tilbagegang i Danmark. Mangel på dødt ved er en af hovedårsagerne til ringe biodiversitet i skovene. En produktionsskov indeholder 5-6 m³ dødt ved pr. ha. Naturlig skov indeholder 30-40 gange mere.

Yderligere informationer

Kåre Press-Kristensen, seniorrådgiver, Rådet for grøn Omstilling, tlf. 22 81 10 27.

Annika Lund Gade, projektmedarbejder, Rådet for Grøn Omstilling, tlf. 42 43 16 07.

Rådet for Grøn Omstilling: www.rgo.dk

Notatet er finansieret af *Birdlife Europe & European Climate Foundation.*

¹ <https://www.danskeenergi.dk/sites/danskeenergi.dk/files/media/dokumenter/2021-02/Potentialet-for-nye-teknologier-i-el-og-fjernvarme-eaea.pdf>

² <https://www.hofor.dk/wp-content/uploads/2021/04/Miljoedeklaration-for-fjernvarme-i-2020-1.pdf>